

ARKTISK INSTITUT / Ledelsesberetning 1998

Arktisk Institut har som privat institution til formål at være informationscenter for arktiske forhold med særlig henblik på Grønland, at virke for at fremme studiet af og udbrede kendskabet til arktiske egne og deres folk, samt at formidle forbindelsen mellem Danmark, Grønland og udlandet på alle områder, der har tilknytning til arktiske forhold.

Arktisk Institut har bofællesskab med Dansk Polarcenter (DPC) og arbejder i henhold til en samarbejdsaftale af 31. oktober 1991 med ændringer af 1. marts 1996.

Samarbejdet har gennem årene virket tilfredsstillende. Men den generelle lokalemangel er fortsat generende og giver utilstrækkelige arbejdsforhold for forskere og andre, der anvender instituttet.

Administrative forhold

Arktisk Institut har i 1998 været ledet af følgende bestyrelse:

Kæmner C.C. Resting-Jeppesen, formand
Minik Rosing, næstformand Viceadmiral Sven Thostrup
Landsdommer Henning Brøndsted (afgået ved døden 5. september 1998)
Sekretariatsleder Helge Schultz-Lorentzen
Forbindelsesofficer Jørgen Taagholt
Direktør John Jensen
Seniorgeolog Naja Mikkelsen
Landstyremedlem Marianne Jensen
Stabslæge Leif Vanggaard
Direktør Bjarne Grønnow (indtrådt pr. 12. december 1998)

Bestyrelsen har holdt møder den 5. marts, 10. juni og 2. december 1998.

Instituttets daglige drift har været forestået af: Jens Fabricius; Leif Vanggaard (i en periode forsket ved University of Manitoba, Canada); Frode Knudsen, arkivet; Anna Jørgensen, fotosamlingen (indtil 31. juli 1998); Hans Ebbesen, fotoarkivet; Jens Møller Jensen, kortsamlingen; Sonja Jakobsen, bibliotek og registrering.

I øvrigt har følgende arbejdet ved instituttet:

Journalist Janni Andreassen (Egil Knuth biografi, skrift om "Danmark-Ekspeditionen")

Lektorerne Stig Bjørnum og Grethe Lindenhann (Jørgen Brønlunds dagbog fra "Den litterære Grønlandsekspedition").

Udgivelser

Arktisk Institut har i samarbejde med museerne i Gilleleje og Ringkøbing udgivet publikationen: "28 Mand til Arktis" (om "Danmark-Ekspeditionen" til Nordøstgrønland 1906-08).

Instituttet har ydet støtte til udgivelsen af Poul Larsens to bøger: "Drama på Isen" (om "Danmark-Ekspeditionen") samt "En farlig slæderejse" (om "Alabamaekspeditionen").

Udstillinger

Instituttet har været stærkt involveret i udstillingen "28 Mand til Arktis", der har været vist på museerne i Gilleleje og Ringkøbing. Disse udstillinger fik smukke anmeldelser i pressen.

Udstillingerne fokuserede på Danmark-Ekspeditionens videnskabelige resultater, men samtidig gav en række malerier af Achton Friis og Aage Berthelsen samt andre effekter samlet fra

mange sider, udstillingen en stor bredde. I forbindelse med udstillingen er Aage Bertelsens maleri "Gnipahulen" og Achton Friis' maleri "Danmark i Vinterhavn" blevet restaureret. Udstillingerne, der blev set af ca. 6.000 besøgende, blev muliggjort ved fonds støtte fra:

Hjemmestyrets Kulturfond 5.000 kr.

Nunafonden 10.000 kr.

Aage V. Jensens Fonde 25.000 kr.

Kapt. Alf Trolle og Hustru Bergliot Trolle, født Holms Legat 3.000 kr.

Aase og Jørgen Münters Fond 25.000 kr.

Til afholdelse af udstillingsåbningerne bidrog en række firmaer, herunder Royal Greenland.

Foredragsvirksomhed

I årets løb har instituttets medarbejdere holdt en række foredrag om grønlandske og arktiske emner: Jens Fabricius således i Qatanngut, København om Narsarsuaq og Iscentralen.

Leif Vanggaard i Gilleleje om moderne kuldeforskning samt i Senior klubberne i Det grønlandske Selskab København, Århus og Odense om menneskets temperaturregulering, beklædning og tilpasning til arktiske forhold. I Canada videnskabelig præsentation af arbejde udført ved University of Manitoba. I USA forskningsresultater omkring behandlingen af almen nedkøling, fremlagt ved den 8. Internationale Ergonomikonference i San Diego. Forelæsninger ved Københavns Universitets Gymnastikteoretiske Institut.

Konsulentvirksomhed

Instituttet har ydet bistand til en række institutioner og enkeltpersoner i spørgsmål om arktiske forhold, bl.a. til TV2 og Nuka Film (Gensyn med Østgrønland, Kirsten Bang).

Driften

Arbejdet med registrering af arkivalier og samlinger er fortsat; men mangel på arbejdskraft har været mærkbar, og der henligger stadig en del materiale, som først kan blive registreret i det kommende år. Specielt forestår et større arbejde med registrering og sortering af det fra Dr.phil. Chr. Vibes bo modtagne materiale.

Instituttet har i samarbejde med Birger Rosendahl ladet fremstille kopier af Ph. Rosendahls lysbilledsamling, 245 gengivelser af Jakob Danielsens akvareller og tegninger. Et sæt er foræret til museet i Qeqertarsuaq.

4. juni 1998 afsløredes mindeplade for Eigil Knuth på sydøst-muren af Arktisk Institut i overværelse af 80 inviterede deltagere, med foredrag af Claus Andreassen, taler af Gunnar Martens, Jonathan Motzfeldt og Erik Hoff.

Instituttets virke har været støttet af følgende fonde m.v.:

Kraemers Grønlandsfond 25.000 kr. (til billedrenovering)

Kapt. Alf Troiles og Hustru Bergliot Troile, født Holms Legat 5.000 kr. (til bogindkøb)

Grønlands Hjemmestyre, Direktoratet for Forskning 50.000 kr.

Arkiv og bibliotek

Heldigvis tilgår der stadigvæk arkiv og bibliotek værdifulde gaver. 1998 har været et meget "rigt" år. Nævnes skal:

Davse Madsen: Kristian Madsens dagbøger, fotoalbum og ski fra "Mørkefjord- ekspeditionen".

Elisabeth Munck: 5 stk. billeder og malerier, der har tilhørt Ebbe Munck, deriblandt Achton Friis oliemaleri, "Danmark i Vinterhavn", marts 1907.

Erik Hoff: Eskpeditions- og gletcherbilleder samt div. bøger.

Svend V. Sølvér: Fotokopi af 11 dagbøger, flot registrerede fotos samt originalkort og tegninger fra "Mørkefjord-ekspeditionen"

H. Klenow: Kunstmaler Sigurd Schous dagbøger 1930-32 samt brevsamling Knud Rasmussen - Ellen Schou 1921-33 og fotoalbum.

Palle Vibe: Chr. Vibes meget store fotosamling samt omfattende arkivmateriale.

Janni Andreassen: Båndede interview i forbindelse med indsamling af data til Eigil Knuths biografi. Båndlagte.

Birte Christensen: Div. tidsskrifter, bøger og avisartikler.

Sonja Fencker Rosing: Div. fotografier, "Historiske Sange" samlede af Nutzhorn og Schröder 1872 - forløberen for Højskolesangbogen - med dedikation: "Til Karl Fencker af Jørgen Brønlund. Glædelig Jul".

Grete Madsen: Skibsfører Alfred Madsens fotoalbum, fotoglasplader, logbog fra 7. Thule-ekspedition 1933 samt kajakmodel.

Børge Andersen: Foreningsprotokol for "Foreningen 3-års Ekspeditionen", medlemslister m.m.

Fotosamlingen

Arbejdet har i den sidste halvdel af året været hæmmet af, at den tidligere fotokonservator fratrådte med udgangen af juli måned. De løbende bestillinger er blevet effektueret. Men der har ikke været kapacitet til at foretage den påtrængende gennemgang samt digitalisering af registranten.

Jette Bangs fotosamling har som sidste år haft højeste prioritet med hensyn til udvælgelse af billeder til kopiering. Dette arbejde udføres delvist for midler fra Kraemers Fond. I 1998 gennemgik ca. 600 billeder med hensyn til motivbeskrivelse, sikring i syrefri kuverter, samt udvælgelse til kopiering.

Den i 1997 planlagte oprettelse af en fælles database for DPCs og Arktisk Instituts billedsamlinger har måttet udskydes på grund af personalemangel.

I årets løb er indgået en række større og mindre fotosamlinger, der er indføjet i samlingen.

Salget af billeder til institutioner, bogværker, museer i ind- og udland har i 1998 andraget 174 stk., men denne registrering er noget usikker på grund af personaleskiftet.

Jette Bangs fotosamling

Der er i årets løb forhandlet med Nationalmuseet om en særudstilling. Denne udstilling, der blev udvalgt af den tidligere fotomedarbejder ved instituttet, Henriette Berg i samarbejde med Hans Ebbesen, vil blive vist i maj-juni måned 1999 i Etnografisk Samlings udstillingslokaler. Når udstillingen har været vist på Nationalmuseet er det hensigten at få som vandredstilling til ind- og udland.

Andre aktiviteter

Arktisk Institut fungerer som sekretariat for: Dansk-Grønlandsk Kulturfond, Ejnar Mikkelsens Mindefond, Scoresbysund Kommiteen samt for Kapt. Alf Trolle og Hustru Bergliot Trolle, født Holms Legat.

København den 14. Maj 1999.

Jens Fabricius, direktør